

d'una etapa crucial de la cultura catalana, els anys vint i trenta. Del poeta Màrius Torres teniem notícies pel volum de 'Cartes' que li va adreçar el seu amic Joan Sales. Ara ens arriba la correspondència que Torres es va

Epistolari Màrius Torres / Mercè Figueras

La petita vall no era la muntanya màgica

Màrius Torres i Mercè Figueras en dues fotografies fetes al Mas Blanc dels anys quaranta

BIBLIOTECA VIRTUAL MARIUS TORRES. SERVEI DE BIBLIOTECA I DOCUMENTACIÓ DE LA UNIVERSITAT DE LLEIDA

JORDI AMAT

Sant Esteve del 1936. Plena Guerra Civil. Joan Sales -24 anys, professor de les oficines d'ensenyament de català de la Generalitat- escrivia a una amiga amb qui no feia gaire mantenia una relació maca per correspondència. "Em parles d'aquest llergeta que usurpa prop teu, al sanatori, un lloc que de bona gana voldria per a mi". Ella és Mercè Figueras. Nascuda a Girona, 28 anys, gairebé sempre havia estat malalta. Feia molts mesos que s'estava a Puig d'Olena, a Sant Quirze de Safaja (Moianès), un sanatori per a tuberculosos acabat d'estrenar, modern, al·l'uropea. Escrivre i rebre cartes era una manera de passar unes cures que semblaven no tenir fi. Amb Sales s'hi havia començat a carregar perquè ell era company de feina de la seva germa-

na Esperança. Ella hi trobava vida i ell usava l'espai de la carta privada per aprofundir en el seu món i mantenir com a escriptor. "Viagem del naixement cap a la mort: tota la vida és el viatge d'un moribund".

Són les cartes que encapçalaven un dels grans llibres de Sales: les filològicament inquietants *Cartes a Màrius Torres*. Perquè era Torres, ingressat també al sanatori, el lleïdat de 26 anys a qui Sales es referia amb dolcesa com un usurpador. Ells dos, Torres i Sales, també han començat a carregar-se. Era ella qui els havia posat en contacte durant una de les visites que Sales feia amb la seva esposa, Núria Folch, al sanatori.

Amb altres malalts, pocs, en aquelles peculiars circumstàncies, tan aïllats de tot i amb la mort rondant-los permanentment, Torres i Figueras es trobaven als passadissos,

Va ser Joan Sales qui va posar en contacte Torres amb Mercè Figueras en una de les seves visites al sanatori

os, al menjador o la biblioteca i compartien un cercle informal i essencial d'amistat-lectures, música, converses sobre salut-. Aquest cercle tenia la seva translació escrita en la correspondència amb Sales. Era un triangle íntim, extremadament intens, on entre els dos malalts aviat va prendre la flama d'una amistat pura i de fronteres difoses.

No era una muntanya màgica. Aquell àmbit Torres el batejaria com "la nostra vall". Convint en un mateix espai, limitats per un reglament estricte, la relació seria de compartició mútua, introspecció compartida, religiositat, humor, fervor sentimental que mai no s'acaba de desplegar del tot. Hi ha amor fins a cert punt, companyia, una estranya forma de fidelitat i hi ha fe que no gosa proclamar l'esperança de sobreviure.

Alguns dels poemes simbòlics més penetrants de Torres -començant per *Cançó a Mahalla-* la tenien a ella com a destinatària. No era cap secret. Però no eren només poemes. També més cartes. Moltes. Centenars. 500 cartes. En aquesta edició se n'han reproduït 116, més de la meitat corresponents a l'any 1937 i majoritàriament re-

dactades per Torres, que és qui clou el recull amb un comiat previst. "Vine prest amb mi". És molt emocionant. Màrius Torres moriria al cap de només un mes, a finals del 1942, en plena postguerra. Margarida Prats, especialista en l'obra del poeta, proluga el volum i l'edició es tanca amb un capítol inèdit de la biografia que la malaguanyada Montserrat Casals preténia dedicar a Joan Sales.

No és una correspondència gens convencional. Perquè entre emissor i receptor gairebé mai hi ha distància (només quan ella fa alguna escapada a Girona o quan ja ha deixat el sanatori). Sovint ens falta informació per acabar de comprendre l'escena prèvia que ha motivat la missiva, desconeixem alguns col·lectius privats que ells compareixen o necessitariem entreveure com ell cuida la flor que ella li ha regalat o

En el silenci de la seva habitació gosen dir el que senten i pensen perquè en la solitud troben el temps

el gest de disgust que un altre moment els empenya. Són cartes o notes d'una parella de malalts que viuen en un mateix espai, però que no es poden veure sempre que volen i que a través de la paraula escrita troben la manera de prosseguir amb una conversa interrompuda per la febrada, el reglament intern o el tractament.

Però quan salten de la quotidianitat a la intimitat si es revela la profunditat de la seva humanitat. "El desig i la realitat són dues coses oposades i la meua realitat és una mena de monstre que es passa la vida menjant els meus desigs. Oh!, per la misèria que em queda de vida, per que no podria fer el que em doni la gana?". En aquest moment el llibre s'enlaira. Al silenci de la seva cambra gosen dir allò que senten i pensen perquè en la solitud troben el temps per elaborar el seu pensament, matisar la conversa o interpretar el sentiment de l'altre. I salvar-se així d'un final que temen que pugui arribar quan posin punt final a la carta. |

Màrius Torres / Mercè Figueras
Cartes a Mahalla

CLUB EDITOR. 310 PÀGINES. 22,95 EUROS